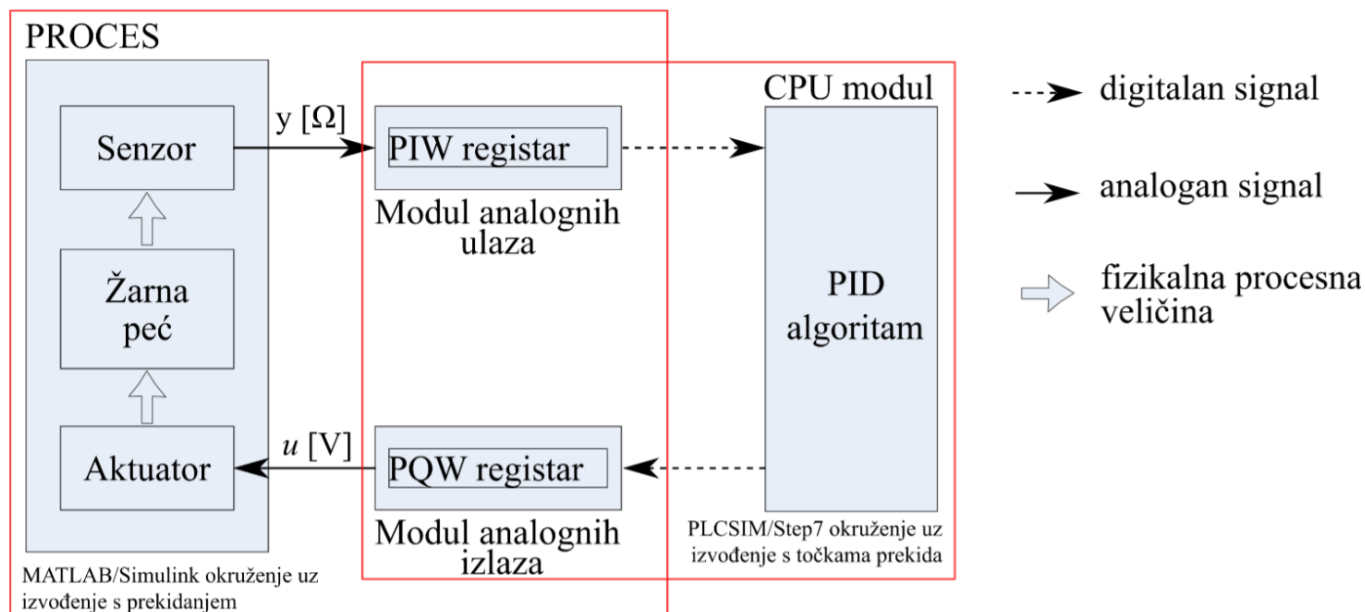

Priprema za Laboratorijski blok 5 iz predmeta Praktikum automatizacije, ak.g. 2019/2020

Na Laboratorijskom bloku 5 PLCom se implementira PID algoritam upravljanja korištenjem funkcijskog bloka FB41 („CONT_C“). Budući da se laboratorijski blok odvija u računalnom laboratoriju, upravljani proces potrebno je simulirati Matlabom, a rad PLCa programskim alatom PLCSIM, na način načelno prikazan Slikom 1.

Slika 1. Načelni način provođenja simulacije.

Budući da nije implementiran izravan način komunikacije između programskih paketa Simulink i PLCSIM, vezu treba ostvariti korisnik. Kôd na PLCu obavljat će se koristeći točku prekida u svakom trenutku diskretizacije kT (dakle u bloku OB35, i to prije poziva FB41) kako bi se zadala vrijednost u PIW registru za taj trenutak¹. Prisjetimo se da se test funkcija točaka prekida u Step7 omogućuje on-line prikazom bloka u STL programskom jeziku, pri čemu mod rada PLCa treba biti postavljen na Test Operation. Kod upotrebe PLCSIM alata, ovaj način rada može se namjestiti iz LAD/STL/FBD Editora s Debug>Operation. Alatna traka s točkama prekida dobiva se koristeći View/Breakpoint bar.

Isto tako, simuliranje ponašanja procesa u Simulinku prekidat će se u svakom trenutku diskretizacije kako bi se PLCom proračunana vrijednost upravljačkog signala za trenutak kT upisala u element simulacijske sheme koji odgovara PQW registru. Ovoj pripremi prilaže se Simulink shema imena *shema_2010r.mdl* i datoteke *PQW_2_analog.m* i *analog_2_PIW.m* čije se pripadne m-funkcije izvođe u Simulink shemi. Parametri sheme zadani su datotekom *podatci_za_vjezbu.mat*.

Kako bi se omogućilo pravilno simuliranje procesa Simulinkom, s prekidanjem u svakom trenutku diskretizacije, implementiran je zasebni dio sheme označen zelenim krugom na Slici 2. Funkcija *PQW_2_analog* pretvara cjelobrojni sadržaj PQW registra u iznos izlaznog analognog signala PLCa za 16-bitnu rezoluciju pretvornika, te ima parametre *bipolar*, *lower_limit* i *upper_limit* koji označavaju:

- *bipolar* – 1 za bipolarni izlazni signal, 0 za unipolarni izlazni signal iz analognog izlaznog modula;
- *lower_limit* – donji rub nazivnog raspona izlaznog analognog signala;
- *upper_limit* – gornji rub nazivnog raspona izlaznog analognog signala.

Funkcija *analog_2_PIW* pretvara ulazni analogni signal PLCa u sadržaj PIW registra uz pretpostavku 16-bitne rezolucije pretvornika, te ima parametre *T*, *bipolar*, *lower_limit* i *upper_limit* koji označavaju:

- *T* – period uzorkovanja;
- *bipolar* – 1 za bipolarni ulazni signal u analogni ulazni modul, 0 za unipolarni ulazni signal;
- *lower_limit* – donji rub nazivnog raspona ulaznog analognog signala;
- *upper_limit* – gornji rub nazivnog raspona ulaznog analognog signala.

Simulacijska shema posjeduje parametre *T*, *Kp*, *Tp*, *Tt*, *u0*, *y0* koji označavaju koji označavaju parametre radne točke, vremena uzorkovanja i prijenosne funkcije procesa $Gp(s)$, zadane s:

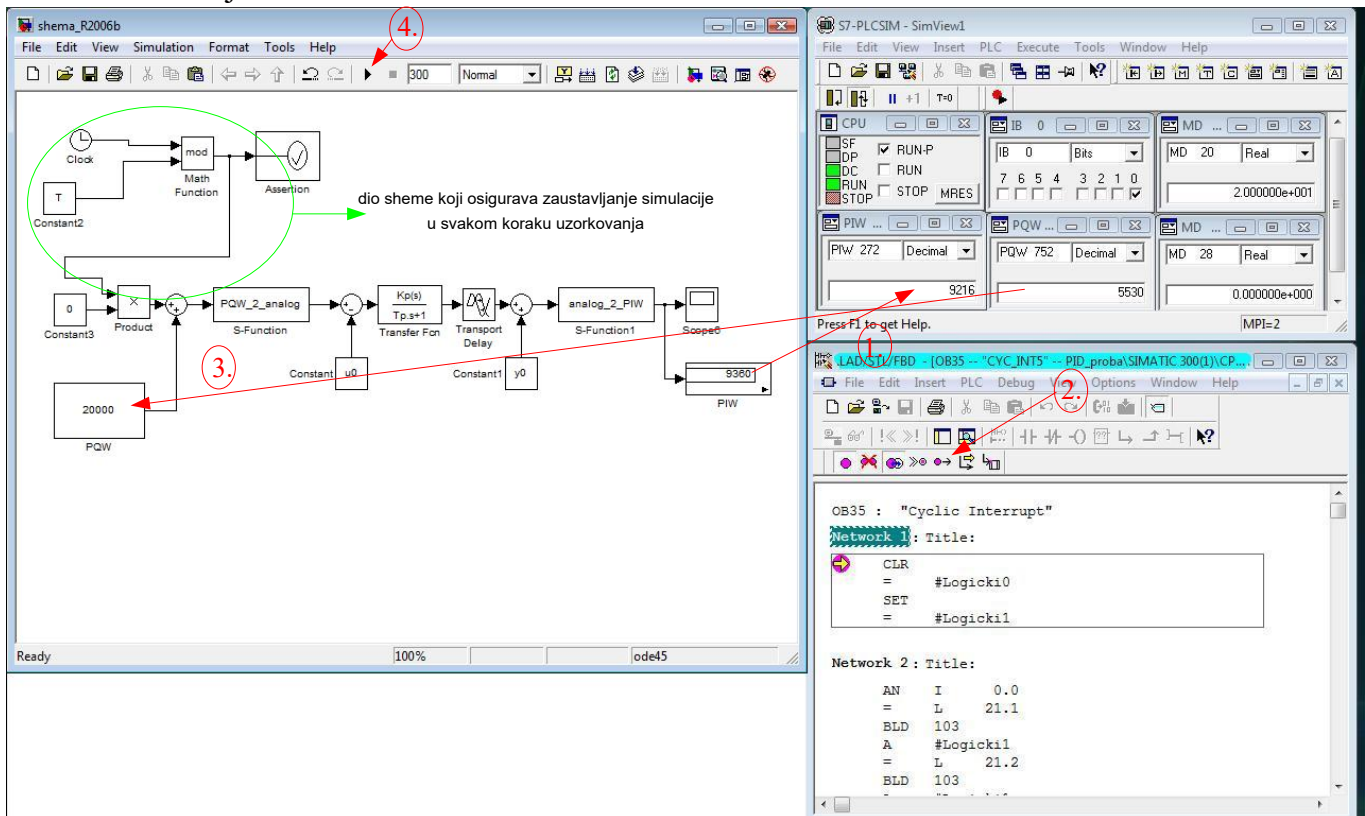
¹ Test funkcija točaka prekida u Step7 omogućuje se on-line prikazom bloka u STL programskom jeziku, pri čemu mod rada PLCa treba biti postavljen na Test Operation. Kod upotrebe PLCSIM alata, ovaj način rada može se namjestiti iz LAD/STL/FBD Editora s Debug>Operation. Alatna traka s točkama prekida dobiva se koristeći View/Breakpoint bar.

$$G_p(s) = \frac{Y(s)}{U(s)} = \frac{K_p}{1 + T_p s} e^{-T_t s}, \quad (1)$$

Pri čemu je:

- T – period uzorkovanja;
- K_p – pojačanje PT1 člana s kašnjenjem kojim se modelira ponašanje procesa u okolini radne točke na relaciji promjena izlaznog analognog signala PLC-a – promjena ulazne analogne informacije PLC-a²;
- T_p – vremenska konstanta PT1 člana s kašnjenjem kojim se modelira ponašanje procesa u okolini radne točke;
- T_t – iznos kašnjenja PT1 člana s kašnjenjem kojim se modelira ponašanje procesa u okolini radne točke;
- u_0 – iznos izlaznog analognog signala PLCa (upravljačke veličine) u radnoj točki;
- y_0 – iznos ulaznog analognog signala PLCa (mjerene veličine) u radnoj točki.

Provjera rada sustava upravljanja na PLCu simuliranom alatom PLCSIM u nekom trenutku kT obavlja se u koracima 1.-4. koji su naznačeni Slikom 2.

Slika 2. Koraci provjere sustava upravljanja u simulacijama.

Ti koraci su sljedeći:

1. Za trenutak kT upišite vrijednost PIW registra dobivenu simulacijom u Matlabu u alat PLCSIM;
2. Odsimulirajte trenutni prolaz kroz PID algoritam odabirom označenog alata u Breakpoint bar-u LAD/STL/FBD Editora (točku prekida u OB35 stavite prije poziva FB41) – program se zaustavlja prije poziva FB41 u trenutku $(k+1)T$
3. Vrijednost zapisanu u PQW registru PLCSIMA nakon izvođenja PID algoritma u kT upišite u PQW blok u Simulinku;
4. Odsimulirajte ponašanje procesa od trenutka kT do trenutka $(k+1)T$ koristeći alat za nastavak simulacije u traci s alatima Simulink-a.

Simulaciju uvijek započnite u PLCSIMu, bez Simulinka, tako da se namjesti ručni mod rada PID regulatora pri čemu se u ručnom modu rada proces dovodi u radnu točku te se u PIW upiše vrijednost koja odgovara izlazu procesa u radnoj točki. Referentnu veličinu potom postavite u iznos koji odgovara radnoj točki te

² za slučaj s predavanja kojeg ovdje razmatramo, uz promijenjen tip i raspon izlaznog signala PLCa kako će biti navedeno kasnije, $K_p = (y_{\max} - y_{\min}) / (u_{\max} - u_{\min}) = (300 - 50) / (10 - (-10)) = 12.5 \Omega/V$.

prijeđite na automatski mod rada PID regulatora. Provrstite par prolaza kako biste se uvjerali da se upravljački signal konstantno drži u ispravnoj vrijednosti. Trenutak promjene referentne veličine označimo trenutkom 0 te nakon toga simulaciju koristeći i Simulink i PLCsim u svim daljnjim trenucima obavljajte u skladu s koracima 1.-4. Odzive svih karakterističnih veličina snima se na scope-blokovima u Simulinku te je te odzive moguće na kraju simulacije i nacrtati.

Zadatak 1.

U standardnu konfiguraciju PLC-a koju koristimo na vježbama dodan je modul SM331 AI2x12 bita u utoru 6 (narudžbeni broj: 6ES7 331-7KB01-0AB0) nazivnog raspona 0 – 300 Ω , te se njegov kanal 0 koristi za četverožično mjerenje otpora otporničkog osjetila temperature žarne peći, uz odabranu frekvenciju potiskivanja smetnji iznosa 50 Hz. Za upravljački analogni izlaz koristi se izlazni analogni kanal 0 nazivnog raspona –10 V – 10 V ugrađen u sam CPU modul (CPU 314C-2 PN/DP (narudžbeni broj 6ES7 314-6EH04-0AB0/v 3.3)).

Razmatra se primjer PID upravljanja temperaturom žarne peći koji je obrađen u sklopu Predavanja 5. Za zadani primjer, potrebno je proračunati pojačanje procesa K_p te u Simulinku simulirati odziv sustava upravljanja pri skokovitoj promjeni referentne veličine normirane temperature peći s 20% (radna točka) na 23%. Parametri PID regulatora definirani su u sklopu Predavanja 5. Primijetite da je u odnosu na primjer s predavanja promijenjen signal za aktuator (-10 V – 10 V umjesto 4 – 20 mA). Simulaciju izvedite tako da prvih 300 s simulacije sustav praktički miruje u radnoj točki 20%, što treba osigurati odgovarajućom postavkom početnog uvjeta I-komponente regulatora, te se potom u trenutku simulacije 300 s događa skok referentne veličine. Ukupno trajanje simulacije neka bude 700 s.

Integracijski član te realni derivacijski član se u izvedbi PID algoritma blokom FB41 diskretiziraju Tustinovim postupkom, pa jednako postupite i u Simulink simulacijskoj shemi. Uzmite u obzir da je širina upotrijebljene zone neosjetljivosti u FB41 za izrađeni primjer jednaka 0.1%. Uzmite također u obzir stvarnu rezoluciju A/D i D/A pretvornika. Tablično prikažite sadržaje odgovarajućih PIW i PQW registara tijekom prvih 15 uzoraka prijelazne pojave, te na kraju prijelazne pojave, i to popunjavanjem Tablica 1 i 2, kolona Simulink. Trenutak skokovite promjene referentne veličine označen je u tablicama s $t=0$ s.

Zadatak 2.

Rezultate dobivene u Zadatku 1. provjerite simulacijom rada PLCa na način opisan u tekstu pripreme. Provedite odgovarajuće prilagodbe u sklopovskoj konfiguraciji te isprogramirajte PID algoritam upravljanja pomoću bloka FB41. Adrese registara PIW i PQW za PID upravljanje na Slici 2. su ilustrativne – točne adrese trebate odrediti iz sklopovske konfiguracije. Uzmite i ovdje u obzir stvarnu rezoluciju A/D i D/A pretvornika (na odgovarajući način prilagodite shemu priloženu .mdl simulacijsku shemu). Za podatak o referentnoj veličini temperature za sustav upravljanja, zadan u postotcima, potrebno je koristiti memorijsku lokaciju MD20.

U Tablicu 1. upišite sadržaj korištenih PIW i PQW lokacija, kolona Simulink+PLCSIM, za trenutak promjene referentne veličine i 14 trenutaka uzorkovanja neposredno nakon toga. Odredite točan sadržaj PIW registra u mirovanju, tj. onaj aktualan neposredno prije skokovite promjene referentne veličine i u samom trenutku promjene (taj se upisuje u redak $t=0$ s), uz PID regulator uključen dovoljno dugo prije skokovite promjene referentne veličine.

Tablica 1. Sadržaji PQW i PIW registara u trenutku promjene referentne veličine i 14 trenutaka uzorkovanja neposredno nakon toga.

t		Simulink		Simulink+PLCSIM	
		PIW	PQW	PIW	PQW
0	0 s				
T	0.8 s				
$2T$	1.6 s				
$3T$	2.4 s				
$4T$	3.2 s				
$5T$	4.0 s				
$6T$	4.8 s				
$7T$	5.6 s				

$8T$	6.4 s				
$9T$	7.2 s				
$10T$	8.0 s				
$11T$	8.8 s				
$12T$	9.6 s				
$13T$	10.4 s				
$14T$	11.2 s				

Tablica 2. Sadržaji PQW i PIW registara 250 trenutaka uzorkovanja nakon promjene referentne veličine.

		Simulink	
t		PIW	PQW
$250T$	200 s		

NAPOMENA! Intervale kvantizacije unutar blokova kvantizatora (Simulink model) potrebno je odrediti na temelju rezolucija D/A i A/D pretvornika korištenih analognih ulaza i izlaza specificiranih u katalogu.